

تأثیر سود انباشته بر ریسک حساب‌های دریافتنی

عبدالحسین طالبی نجف آبادی^۱، ندا ریحانی^۲، نرجس کمالی کرمانی^۳

۱. استادیار، عضو هیئت علمی گروه حسابداری دانشگاه بجنورد، بجنورد hossein.taleby@gmail.com

۲. نویسنده، مسئول، کارشناس ارشد حسابداری مدیریت، موسسه آموزش عالی حکیمان، بجنورد nedareyhani1400@gmail.com

۳. مربی، عضو هیات علمی گروه حسابداری دانشگاه بجنورد، بجنورد

چکیده

هدف از تحقیق حاضر بررسی رابطه بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتنی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. به این منظور اطلاعات ۱۴۱ شرکت از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس تهران طی بازه زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ (به مدت ۱۰ سال) بررسی گردید. اطلاعات مالی موردنیاز با مراجعه به صورت‌های مالی و نرم‌افزار ره‌آورد نوین ۳ استخراج‌شده و توسط نرم‌افزار اکسل تلخیص، طبقه‌بندی، محاسبه‌شده و در نهایت از طریق نرم‌افزارهای Eviews و Stata تجزیه و تحلیل گردید. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد بین سود انباشته ارتباط منفی و معناداری با ریسک حساب‌های دریافتنی دارند. همچنین یافته‌ها نشان داد بین فروش ریسک حساب‌های دریافتنی شرکت‌ها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

کلمات کلیدی: سود انباشته، ریسک حساب‌های دریافتنی و وجوه نقد

۱-مقدمه

در این راستا، مدیریت حساب‌های دریافتنی به‌عنوان بخشی از حیطه مباحث مدیریت مالی دارای اهمیت ویژه‌ای است. مدیریت حساب‌های دریافتنی که همان مدیریت بر منابع جاری می‌باشد، جهت حداکثرسازی ثروت سهامداران به‌عنوان بخشی از وظایف مدیریت مالی دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشد. مدیریت حساب‌های دریافتنی علاوه بر کاهش هزینه‌های ناشی از ضرر و زیان سوخت مطالبات، افزایش ریسک حساب‌های دریافتنی تا حدودی بازده سرمایه‌گذاری شرکت و در نتیجه کاهش سودآوری به همراه خواهد داشت. در این پژوهش بررسی رابطه بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتنی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار گرفته است.

۲-بیان مسئله

حساب‌های دریافتنی بخش قابل‌توجهی از کل دارایی‌های شرکت را در اختیار دارد. مطالبات دو پیامد مهم بر سیاست مالی شرکت دارد. اول، بخش قابل‌توجهی از تأمین مالی شرکت‌ها در کوتاه‌مدت از طرفی، در سال‌های اخیر، پدیده ورشکستگی از رشد فزاینده‌ای برخوردار بوده و گسترش چشمگیری داشته است. مدیران مالی و دست‌اندرکاران عرصه مالی می‌توانند با شناخت علل بوجود آورنده ورشکستگی، راه‌های پیشگیری آن را بررسی و به مقابله با این پدیده بپردازند (رجائی، ۱۳۹۸: ۲). ورشکستگی از مهم‌ترین معضلاتی است که احتمال می‌رود شرکت‌ها در عصر رقابتی حاضر با آن مواجه شوند و این موضوع با اصلی‌ترین هدف شرکت یعنی تداوم در ارتباط است. پیش‌بینی تداوم فعالیت در آینده از جمله عناصر مهم تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری است. شرکت‌ها برای بقا با چالش‌های فراوانی روبه‌رو هستند و سلامت مالی آنها علاوه بر عملکرد خود، به فعالیت سایر شرکت‌ها در صنعت بستگی دارد. قانون‌گذاران و نهادهای قانونی از ورشکستگی مالی شرکت‌ها به دلیل اثر مخربی که بر اقتصاد و سایر شرکت‌ها دارد، دوری می‌کنند؛ زیرا آنان نیز اثر انتقال را پذیرفته‌اند (احمدی امین و تحریری، ۱۳۹۸: ۲). باز نمایی اطلاعات خلاصه‌شده و طبقه‌بندی‌شده درباره وضعیت مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری، به گونه‌ای که برای طیف گسترده‌ای از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی سودمند واقع شود. سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان می‌توانند از وضعیت مالی برای پیش‌بینی، مقایسه و ارزیابی مبلغ یا زمان، عدم قطعیتی نبودن جریان نقدی بالقوه (احتمالی) استفاده کنند. (رحمانی ۱۳۹۶:

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کمیته تخصصی کارکنان بانک مرکزی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

با توجه به مطالب بیان شده، این پژوهش با هدف پاسخگویی به این سؤال اساسی انجام می‌شود که: آیا بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتی رابطه معنادار وجود دارد؟

۳- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

غالباً اعتباردهندگان جهت ارزیابی توان پرداخت اصل و بهره وام، به شرایط مالی شرکت‌ها اتکا می‌نمایند. حال اگر شرایط مالی آینده را به گونه‌ای دقیق تر پیش‌بینی نماید، اعتباردهندگان ریسک کمتری خواهند داشت. زیرا می‌توانند ریسک مربوط به توانایی شرکت اعتبار گیرنده در بازپرداخت دیون خود را به گونه‌ای دقیق تر برآورد نمایند و به شرکت‌های با ریسک بالا اعتبار اعطا ننمایند. بنابراین اعتباردهندگان سلامت مالی را برای ارزیابی توان مالی وام‌گیرندگان مدنظر قرار می‌دهند (لوپیز- گوتیرز و همکاران، ۲۰۱۴: ۲).

بنابراین، اعتبار تجاری شرکت‌ها به شدت تحت تأثیر مقیاس‌های صنعت قرار می‌گیرد. لذا، ممکن است شرکت‌هایی که اعتبار تجاری کمتری به مشتریان ارائه می‌دهد، فروش پایینی داشته باشند. اعتبار تجاری در سطح صنعت یکسان، مشابه ولی در سایر صنایع متفاوت می‌باشد (ابوهوموس، ۲۰۱۷: ۳۱).

۴- مبانی نظری تحقیق

۴-۱- حساب‌های دریافتی

به طور کلی؛ حساب‌های دریافتی نه تنها شامل مطالبات از مشتریان بلکه شامل انواع مختلف مطالبات دیگر مانند وام به مدیران و کارکنان وام به شرکت‌های فرعی بدهی پذیره نویسان سهام، بدهی سهامداران، مطالبات از سایر مؤسسات و سازمان‌ها مالیات‌های دریافتی و پیش‌پرداخت به فروشندگان مواد و کالا، نیز می‌باشد. مانده حساب‌ها و اسناد دریافتی تجاری معمولاً مبلغ به نسبت هنگفتی است و باید به خالص ارزش بازداشتی در گروه دارایی‌های جاری و به طور جداگانه در ترازنامه نشان داده می‌شود (آذرنیا و همکاران، ۱۳۹۸). مدیریت حساب‌های دریافتی شامل پنج مرحله ۱. چه کسی اعتبار را گسترش می‌دهد، ۲. ایجاد یک دوره پرداخت، ۳. نظارت مجموعه، ۴. ارزیابی نقدینگی از مطالبات و در نهایت ۵. وجوه دریافتی از دارندگان حساب‌های دریافتی است. هدف اصلی مدیریت سرمایه در گردش حفظ مانده مطلوب هر یک از اجزای مدیریت سرمایه در گردش است. کسب‌وکار موفق به شدت به توانایی مدیران مالی در مدیریت اثربخش حساب‌های دریافتی، موجودی کالا و حساب‌های پرداختی وابسته است. امروزه اگر شرکت‌ها بخواهند از مزایای جهانی شدن سرمایه برخوردار شوند و قابلیت آن را داشته باشند تا سهام خود را در بازارهای معتبر دنیا عرضه نمایند و از این طریق بتوانند سرمایه‌های کم‌هزینه و بلندمدتی را جذب کنند، عواملی از جمله یک برنامه منظم و مدون ضرورت دارد. ترئول و سولان (۲۰۰۵)، پیشنهاد دادند مدیران می‌توانند با کاهش تعداد روزهای حساب‌های دریافتی شرکت خود، ارزش ایجاد کنند. از دیدگاه گسترده‌تر، مواردی که بر حسابرسی فرآیند حساب‌های دریافتی تمرکز داشتند شامل یادداشت‌های نقد، اندازه‌گیری تردید حرفه‌ای، به کارگیری استانداردهای حسابداری مالی و آزمون سرمایه‌گذاری‌های مربوط به حساب‌های دریافتی می‌باشند (لاری دشت‌بیاض و احمدپور، ۱۴۰۰).

۴-۱-۱- طبقه‌بندی حساب‌های دریافتی بر اساس عامل ایجاد

به طور کلی مطالبات شرکت‌ها را می‌توان به دو دسته زیر تفکیک کرد:

حساب‌های دریافتی تجاری: در صورتی که مطالبات از طریق فعالیت مستمر و اصلی واحد تجاری (فروش کالا یا ارائه خدمات) به وجود آمده باشند "حساب‌های دریافتی تجاری" نامیده می‌شوند به عنوان مثال مطالبات ناشی از فروش درب اتوماتیک در شرکت تولیدکننده این محصول باید در حساب‌های دریافتی تجاری ثبت شود. معمولاً بخش عمده مطالبات شرکت‌ها مطالبات ناشی از فروش‌های نسبی است.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کمیته تخصصی کارشناسان حسابداری و مدیریت مالی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

حساب‌های دریافتی غیرتجاری: در صورتی که مطالبات از طریق فعالیت غیرمستمر و غیرعادی واحد تجاری ایجاد شود در این صورت مطالبات در طبقه مطالبات غیرتجاری است در واقع چنانچه مطالبات ناشی از عواملی غیر از فعالیت اصلی و مستمر واحد تجاری باشد "حساب‌های دریافتی غیرتجاری" نامیده می‌شوند. پرداخت مساعده به پرسنل پرداخت وام به اشخاص و شرکت‌ها جز این گروه حساب‌های دریافتی می‌باشند. برای، مثال شرکت ماشین‌آلات خود را به صورت تسویه بفروشد.

۲-۱-۴- طبقه‌بندی حساب‌های دریافتی بر اساس نوع واحد پولی

در صورتی که مطالبات بر اساس پول رایج کشور باشد در "حساب‌های دریافتی ریالی" طبقه‌بندی می‌شود و در صورتی که مطالبات به صورت ارزی باشد در "حساب‌های دریافتی ارزی" طبقه‌بندی می‌شود. بر اساس استانداردها و قوانین، حسابداری حساب‌های دریافتی ارزی باید به معادل ریالی تبدیل و در حساب‌ها با واحد پولی رایج کشور ثبت شود در زمان‌های خاصی مانند تسویه یا پایان سال سود و زیان تسعیر نرخ ارز با توجه به نرخ شناسایی شده و نرخ روز محاسبه و ثبت می‌شود. در صورتی که احتمال معقول و منطقی نسبت به وصول مطالبات وجود داشته باشد این حساب‌ها در سرفصل حساب‌ها و اسناد دریافتی ثبت می‌شوند در صورتی که احتمال وصول مطالبات ضعیف باشد، این مطالبات در زمره مطالبات مشکوک‌الوصول طبقه‌بندی می‌شوند و در صورتی که عدم وصول مطالبات قطعی شده باشد این مطالبات از مطالبات مشکوک‌الوصول خارج و به هزینه مطالبات سوخت شده منتقل می‌گردند. تصمیم‌گیری در خصوص مطالبات سوخت شده طی روال خاصی انجام می‌شود و انتقال مطالبات به هزینه مطالبات سوخت شده با اخذ تأییدیه از مدیران و تصمیم‌گیرندگان واحد تجاری و گاهی با انجام پیگیری از مراجع قانونی انجام می‌شود (طالب نیا و مهدوی، ۱۳۹۴).

۳-۱-۴- منشا حساب‌های دریافتی

حساب‌های دریافتی معمولاً از درآمد فروش کالا و خدمات ناشی می‌گردد. (طالبی نجف‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۶۰) که در تمام شرکت‌های مندرج در ماده ۲۰ قانون تجارت ایران کاربرد دارد بر اساس این ماده شرکت‌های به کار رفته به شرح زیر تقسیم می‌شوند:

۱-سهامی ۲-نسبی ۳-تعاونی ۴-مختلط غیرسهامی ۵-مختلط سهامی ۶-مسئولیت محدود ۷-تضامنی (طالبی نجف‌آبادی و همکاران ۹:۱۵۰ طالبی نجف‌آبادی و همکاران، ۱۰:۱۴۰۰ و طالبی نجف‌آبادی و همکاران ۱۴۰۰) این مهم در مورد شرکت‌های سهامی به وضوح قابل برداشت است زیرا شرکت‌های سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی سرمایه است. (طالبی نجف‌آبادی و همکاران، ۸۱:۱۴۰۱ و طالبی نجف‌آبادی و همکاران ۱۴۰۱)

۲-۴- سود انباشته

سود انباشته، به درصدی از سود یک شرکت سهامی اطلاق می‌شود، که به صورت سود سهام به سهامداران پرداخت نشده است و شرکت مورد نظر، برای سرمایه‌گذاری مجدد در فعالیت‌های اصلی‌اش یا پرداخت بدهی، آن را نگه داشته است. در واقع سود انباشته بخشی از سود خالص شرکت است که به سهامداران پرداخت نمی‌شود و این مبالغ با مبالغ انباشته در سال‌های قبل جمع می‌شود. سود انباشته در سمت چپ ترازنامه و زیر ستون حقوق صاحبان سهام ثبت می‌شود (حسن‌دوخت، ۱۳۹۷). سود انباشته همیشه یکی از منابع تأمین مالی بلندمدت برای شرکت‌ها بوده است. معمولاً شرکت‌های سهامی عام ۹۵٪ سود خالص (سود پس از کسر مالیات) را به حساب سود انباشته منظور می‌کنند. از آنجایی که بخشی از سود سالانه به صاحبان سهام داده می‌شود و بخشی دیگر به حساب سود انباشته منظور می‌گردد هیئت‌مدیره می‌تواند سیاست‌های مربوط به تقسیم سود را به‌عنوان یک راهنما مورد استفاده قرار دهد (غلامی ذغالچی، ۱۳۹۶).

۱-۲-۴- جایگاه گردش حساب سود انباشته

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کمیته تخصصی کارشناسان حسابداری و مدیریت

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

طبق مفاهیم نظری گزارشگری مالی، اطلاعات مالی در قالب مجموعه‌ای شکل یافته تحت عنوان صورت‌های مالی که دربرگیرنده صورت‌های مالی اساسی و یادداشت‌های توضیحی و در برخی موارد اطلاعات متمم است، ارائه شود. اطلاعات متمم می‌تواند دربرگیرنده افشائیات و اطلاعات داوطلبانه یا تکمیلی باشد که احتمالاً به دلیل بیش‌ازحد ذهنی بودن، مناسب درج در صورت‌های مالی اساسی و یادداشت‌های توضیحی نبوده است بنابراین جزء لاینفک صورت‌های مالی محسوب نمی‌شود. (بند ۱۷-۶ مفاهیم نظری گزارشگری مالی) (بولو و طالبی، ۱۳۸۹).

۵- پیشینه تحقیق

۵-۱- پیشینه داخلی

کافی (۱۳۹۹)، پژوهشی با عنوان «ساختار مالکیت و مدیریت حساب‌های دریافتی» انجام داد. هدف اصلی این پژوهش، بررسی تأثیر ساختار مالکیت (مالکیت مدیریتی و مالکیت نهادی) بر مدیریت حساب‌های دریافتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر پس از اعمال برخی از محدودیت‌های موجود در این تحقیق، متشکل از ۱۴۰ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ می‌باشد. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل رگرسیون خطی چندگانه براساس داده‌های تابلویی استفاده گردیده است. نتایج حاصل از پژوهش حاکی از این است که مالکیت مدیریتی اثر منفی بر مدیریت حساب‌های دریافتی دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که مالکیت نهادی اثر منفی و معناداری بر مدیریت حساب‌های دریافتی دارد. این نتایج همگی مبین اهمیت و اثربخشی ساختار مالکیت در مدیریت مطالبات شرکت‌ها است.

اصغری (۱۳۹۷)، پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر ساختار هیئت‌مدیره بر مدیریت حساب‌های دریافتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران» انجام داد. پژوهش حاضر می‌کوشد نحوه‌ی اثرگذاری ساختار هیئت‌مدیره بر مدیریت حساب‌های دریافتی را در ۱۷۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۵ - ۱۳۸۸ بررسی کند. برای این منظور، از الگوی گشتاورهای تعمیم‌یافته و نرم‌افزار Stata استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان داد تعداد اعضای هیئت‌مدیره، نسبت اعضای غیرموظف و مالکیت مدیران اثرگذاری مثبت و دوره‌ی تصدی مدیرعامل اثرگذاری منفی بر مدیریت حساب‌های دریافتی دارند. در مجموع، با افزایش اعضای هیئت‌مدیره و نسبت اعضای غیرموظف نظارت بر عملکرد مدیران افزایش می‌یابد و مدیریت حساب‌های دریافتی بهبود پیدا می‌کند. در صورت مالکیت مدیران این کانال اثرگذاری بهبود خواهد یافت. در این میان، نسبت اعضای غیرموظف و مالکیت مدیران بیش‌ترین و کم‌ترین اثرگذاری را بر مدیریت حساب‌های دریافتی دارند.

بنی‌اسدی و عابدینی (۱۳۹۵)، در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر رتبه اعتباری، تغییرات سرمایه، نوسان‌پذیری قیمت سهام و رشد قیمت دارایی‌ها بر ریسک اعتباری شرکت‌ها» به بررسی اطلاعات مالی ۱۰۲ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ (۶۱۲ شرکت-سال) پرداختند. نتایج پژوهش در ارتباط با تأیید فرضیه اول پژوهش نشان از آن داشت که بین رتبه اعتباری و ریسک اعتباری شرکت‌ها، رابطه معنادار و معکوسی وجود دارد. همچنین با توجه به تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته در ارتباط با تأیید فرضیه دوم پژوهش، نتایج حاکی از این بود که بین تغییرات سرمایه و ریسک اعتباری شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. در ادامه نتایج تحقیق در ارتباط با تأیید فرضیه سوم پژوهش نشان از آن داشت که بین نوسان‌پذیری قیمت سهام و ریسک اعتباری شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد و در نهایت با توجه به تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته در ارتباط با تأیید فرضیه چهارم پژوهش، نتایج حاکی از این بود که بین رشد قیمت دارایی‌ها و ریسک اعتباری شرکت‌ها، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد.

۵-۲- پیشینه خارجی

کرینساواتی و همکاران (۲۰۲۱)، پژوهشی با عنوان «ارزیابی سیاست فروش اعتباری برای به حداقل رساندن ریسک حساب‌های دریافتی غیرقابل‌وصول» انجام داد. این پژوهش از داده‌های کیفی در قالب روش‌های عملیاتی استاندارد و داده‌های کمی در قالب زمان‌بندی قدیمی و داده‌های فروش استفاده می‌کند.

نتایج پژوهش نشان داد که اجرای سیاست فروش اعتباری به طور بهینه انجام نشده است و میزان بدهی‌های معوق خیلی بالا برآورد شده و بایستی ذخیره‌ای برای بدهی‌های معوق ایجاد شود تا ریسک حساب‌های دریافتی غیرقابل وصول به حداقل برسد.

کریشنان کوتی و جادیپا (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان «ساختار مالکیت و مدیریت حساب‌های دریافتی» به بررسی داده‌های ۱۱۶۴ شرکت هندی طی سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۰۶ پرداختند. استدلال می‌شود که انگیزه‌های مالکان برای نظارت بر اقدامات مدیر با بالا رفتن سهام آنها افزایش می‌یابد. بنابراین، شرکت‌های با مالکیت نهادی و متمرکز بیشتر، بایستی از نظر میزان فروش، حساب‌های دریافتی کمتری داشته باشند. در نهایت، نتایج پژوهش نشان داد که بین ساختار مالکیت و نسبت حساب‌های دریافتی رابطه منفی وجود دارد.

ژانگ (۲۰۲۰)، در پژوهشی به بررسی نمونه‌ای متشکل از ۷۶۸۶۰ مشاهده سال-شرکت طی دوره زمانی ۲۰۱۴-۱۹۷۱ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که اعتبار تجاری به جریان‌های نقدی حساس هستند. با استفاده از مدل فالکندر و وانگ (۲۰۰۶)، نتایج نشان داد که بازار سهام هم با نگهداشت وجه نقد و هم با اعتبار تجاری سنجیده می‌شود. همچنین، نتایج نشان داد که سه عامل مشترک یعنی قدرت مالی بنگاه‌ها، قدرت بازار و سرمایه‌گذاری‌های خاص رابطه، ارزش‌گذاری‌های وجه نقد و اعتبار تجاری را تعدیل می‌کند.

۶-هدف تحقیق

به‌طور کلی هدف تحقیق حاضر را می‌توان به‌صورت زیر بیان نمود:

- شناسایی رابطه بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتی

۷-فرضیه تحقیق

این تحقیق مشتمل بر فرضیه زیر است:

بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتی رابطه معنادار وجود دارد.

۸-جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری پژوهش شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

نمونه‌گیری پژوهش حاضر به‌صورت هدفمند است؛ بدین صورت که در هر مرحله، از بین کلیه شرکت‌های موجود، شرکت‌هایی که دارای شرایط زیر نباشند، حذف شده و در نهایت کل شرکت‌های باقیمانده جهت انجام آزمون انتخاب خواهند شد.

۱- از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ در بورس حضور داشته باشند.

۲- شرکت‌های مورد نظر جزء بانک‌ها و واسطه‌گری مالی، لیزینگ و سایر شرکت‌های سرمایه‌گذاری نباشند.

۳- به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد.

۴- وقفه معاملاتی بیش از ۶ ماه نداشته باشند.

۵- داده‌های پژوهش در بازه زمانی مورد نظر در دسترس باشند

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

مراحل انتخاب نمونه نهایی

تعداد شرکت‌ها	مراحل انتخاب نمونه نهایی
۶۷۷	کل شرکت‌های بورسی (بر اساس گزارش ره‌آورد نوین) (۱۳۹۱-۱۴۰۰)
(۳۳۶)	کل شرکت‌های بورس کالا، فرابوس و ... (بر اساس گزارش ره‌آورد نوین)
(۶۰)	شرکت‌های که جزء بانک‌ها، بیمه‌ها، واسطه‌گری‌های مالی، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، لیزینگ‌ها و هلدینگ‌ها
(۵۹)	شرکت‌هایی که پایان سال مالی غیر از ۲۹ اسفندماه می‌باشد
(۸۱)	شرکت‌هایی که داده‌های ناقصی دارند
۱۴۱	نمونه نهایی

۹-مدل تحقیق

مدل رگرسیونی جهت آزمون فرضیه پژوهش، به شرح زیر می‌باشد:

$$\text{Receivable Risk}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Retained Earnings}_{it} + \beta_2 \text{AGE}_{it} + \beta_3 \text{SIZE}_{it} + \beta_4 \text{ROA}_{it} + \beta_5 \text{LEV}_{it} + \beta_6 \text{Sales G}_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در اینجا:

$\text{Receivable Risk}_{it}$: ریسک حساب‌های دریافتی شرکت t در پایان سال t .

Liquidity_{it} : وضعیت نقدینگی شرکت t در پایان سال t .

$\text{Retained Earnings}_{it}$: سود انباشته شرکت t در پایان سال t .

Sales_{it} : فروش شرکت t در پایان سال t .

AGE_{it} : سن شرکت t در پایان سال t .

SIZE_{it} : اندازه شرکت t در پایان سال t .

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

MCI-CONF-IR

ROA_{it} : بازده دارایی شرکت t در پایان سال t .

LEV_{it} : اهرم مالی شرکت t در پایان سال t .

$Sales G_{it}$: رشد فروش شرکت t در پایان سال t .

a : مقدار ثابت مدل و متغیرها.

ε_{it} : باقیمانده مدل.

۱۰- روش جمع‌آوری اطلاعات

در مرحله جمع‌آوری ادبیات تحقیق از روش مطالعه کتابخانه‌ای استفاده شده است که با رجوع به کتاب‌های موجود و با استفاده از منابع و مقالات داخلی و خارجی درج‌شده در پایگاه‌های علمی معتبر صورت گرفته است. گردآوری اطلاعات مربوط به داده‌های مالی از طریق مراجعه به اطلاعات موجود در سازمان بورس اوراق بهادار تهران و با استفاده از گزارش نرم‌افزار ره‌آورد نوین ۳ به انجام رسیده است.

۱۱- نتایج برآورد فرضیه پژوهش

فرضیه پژوهش: بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنی‌دار وجود دارد.

فرضیه‌های آماری H_0 و H_1 برای فرضیه پژوهش به شرح زیر است:

$$H_0: \beta_1 = 0$$

$$H_1: \beta_1 \neq 0$$

H_0 : بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتی ارتباط معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتی ارتباط معناداری وجود دارد.

مدل مربوط به آزمون فرضیه

$$\text{Receivable Risk}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Retained Earnings}_{it} + \beta_2 \text{AGE}_{it} + \beta_3 \text{SIZE}_{it} + \beta_4 \text{ROA}_{it} + \beta_5 \text{LEV}_{it} + \beta_6 \text{Sales G}_{it} + \varepsilon_{it}$$

با توجه به جدول زیر در این پژوهش جهت آزمون معناداری کل مدل از آماره F و جهت آزمون معنادار بودن ضرایب رگرسیون از آماره t استفاده شده است. همچنین از ضریب تعیین R^2 برای بررسی ارتباط بین متغیرهای وابسته و مستقل استفاده شد.

خلاصه نتایج آماری آزمون فرضیه پژوهش

وابسته (ریسک حساب‌های دریافتنی)	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری	نتایج
C (عرض از مبدأ)	-۰/۱۱۸	۰/۰۲۵	-۴/۵۸۳	۰/۰۰۰	
سود انباشته	-۰/۰۴۳	۰/۰۰۶	-۶/۳۴۱	۰/۰۰۰	تایید فرضیه
سن شرکت	-۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	-۰/۹۷۹	۰/۳۲۷	
اندازه شرکت	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۸	۰/۱۷۹	۰/۸۵۷	
بازده دارایی	-۰/۰۱۷	۰/۰۰۳	-۵/۲۱۷	۰/۰۰۰	
اهرم مالی	۰/۰۰۷	۰/۰۰۲	۳/۴۵۷	۰/۰۰۰	
رشد فروش	-۰/۰۰۷	۰/۰۰۱	-۴/۶۱۳	۰/۰۰۰	
آماره F فیشر (سطح معنی داری)	۲۸/۸۰۸ (۰/۰۰۰)	آماره دوربین واتسن		۱/۵۰۴	
ضریب تعیین	۰/۷۶۹	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۷۴۲	

مأخذ: محاسبات پژوهش

قبل از آزمون فرضیه پژوهش بر اساس نتایج به دست آمده، باید از صحت نتایج اطمینان حاصل نمود. بدین منظور برای بررسی معناداری کل مدل از آزمون F استفاده گردید. با توجه به احتمال آماره F محاسبه شده (۰/۰۰۰)، می توان ادعا نمود که مدل رگرسیونی برازش شده معنادار است.

با توجه به ضریب تعیین مدل برازش شده می توان ادعا نمود، حدود ۷۶ درصد از تغییرات در متغیر وابسته مدل (ریسک حساب‌های دریافتنی)، توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می شود.

مقدار آزمون دوربین واتسون ۱/۵۰۴ بین ۱/۵ و ۲/۵ می باشد که نشان دهنده مناسب بودن استقلال خطاهای مدل تحقیق می باشد.

ضریب برآوردی متغیر سود انباشته شرکت جدول بالا نشان دهنده رابطه معنادار میان سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتنی شرکت در سطح خطای ۰/۰۵ است؛ زیرا میزان p-value محاسبه شده برای ضریب این متغیر پژوهش، کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است؛ بنابراین می توان گفت که ارتباط معنادار بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتنی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد؛ بنابراین فرضیه پژوهش تایید می شود.

۱۲- نتیجه گیری و بحث

در فرضیه دوم رابطه بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتنی مورد بررسی قرار گرفت. ضریب برآوردی متغیر سود انباشته بر اساس تحلیل مدل دوم نشان دهنده وجود رابطه معنادار بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتنی در سطح خطای ۰/۰۵ است؛ چرا که مقدار احتمال آماره (معناداری متغیر) به دست آمده و ضریب سود انباشته کمتر از ۰/۰۵ است؛ این موضوع نشان دهنده وجود رابطه معنادار بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتنی می باشد. بعلاوه با توجه به منفی بودن ضریب برآوردی متغیر مستقل (سود انباشته) نتایج حاکی از این است که بین سود انباشته و ریسک حساب‌های دریافتنی در شرکت‌های بورسی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. به عبارت دیگر نتایج نشان دهنده این است که شرکت‌هایی سود انباشته بالایی دارند،

ریسک حساب‌های دریافتی آن کاهش می‌یابد. شرکت‌ها بخشی از سود خالص خود را در انتهای سال مالی را به‌عنوان سود نقدی بین سهامداران تقسیم می‌کنند و بخش دیگری را تحت عنوان سود انباشته در شرکت نگهداری می‌کنند که و صرف سرمایه‌گذاری‌های و سایر فعالیت‌های مالی شرکت می‌گردد. بنابراین سود انباشته بخشی از سود خالص شرکت است که به‌عنوان یکی از منابع تأمین مالی بلندمدت برای شرکت‌ها محسوب می‌شود. شرکت‌هایی که سود انباشته زیادی دارند، وضعیت مالی خوبی دارند، این موضوع مشابه وضعیت نقدینگی انعطاف‌پذیری شرکت را در زمان اعطای اعتبار (فروش و خدمات نسبی) افزایش می‌دهند و شرکت‌ها می‌توانند مشتریانی انتخاب کنند که توانایی ایفای تعهدات بیشتری دارند، بنابراین این موضوع موجب کاهش ریسک حساب‌های دریافتی می‌شود. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش ماشانگ و بریگمن (۲۰۲۲) همسو می‌باشد.

۱۳- پیشنهادهای کاربردی پژوهش

همان‌گونه که نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، گروه‌های مختلفی می‌توانند از نتایج این پژوهش به لحاظ عملی بهره‌برداری نمایند. لذا، با توجه به نتایج حاصل از پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود:

یافته‌ها نشان داد شرکت‌هایی که سود انباشته بیشتری دارند، ریسک حساب‌های دریافتی آنها کاهش می‌یابد. این موضوع بیانگر این است وضعیت مالی مناسب این‌گونه شرکت‌ها می‌باشد. بنابراین به سهامداران بلندمدتی که تقاضای تقسیم کل سود می‌کنند، توصیه می‌شود که سعی نمایند از تصمیمات انباشته کردن سود توسط مدیر حمایت کنند، چرا که این موضوع موجب افزایش قدرت انعطاف‌پذیری شرکت را تقویت می‌کند. بعلاوه به مالکان توصیه می‌شود که نظارت بهتری بر مدیران این‌گونه شرکت‌ها داشته باشند که از منابع حاصل از انباشت سود در راستای منافع شخصی استفاده نکنند.

۱۴- محدودیت‌های پژوهش

محدودیت‌های پژوهش حاضر به شرح زیر قابل‌ذکر است:

- اثرات ناشی از تفاوت در روش‌های حسابداری در اندازه‌گیری و گزارش رویدادهای مالی ممکن است بر روش‌های محاسبه حساب‌های دریافتی اثرگذار باشد که این اثر در تحقیق اندازه‌گیری نبوده و تعدیلی از این بابت در تحقیق نمی‌توان انجام داد.
- هدف از اجرای هر پژوهش پاسخ دادن به یکسری از پرسش‌های معین است و درنهایت پیدا کردن روابط علیت بین متغیرهاست، دسترسی به این متغیرها مهم‌ترین مسئله در هر پژوهش می‌باشد، یکی از محدودیت‌هایی که در این پژوهش وجود داشت، نبود یک بانک اطلاعاتی منسجم در رابطه با متغیرهای مختلف و ریسک حساب‌های دریافتی که این موضوع مبانی نظری را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

منابع و مآخذ

- احمدی امین، الهه؛ تحریری، آرش. (۱۳۹۸). تأثیر انتقال ورشکستگی در صنعت بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها. فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۶، شماره ۱، صص. ۱۸-۱.
- آذرینیا، معصومه، دهقان، عبدالمجید و نویری تبریزی، علی. (۱۳۹۸). نقش مطالبات نقدی، جریان نقد آزاد و ساختار سرمایه در بهینه‌سازی اهرم مالی، دانش تحلیل مالی اوراق بهادار، دوره دوازدهم، شماره ۴۲، صص. ۱۵-۱.
- اصغری، سید حسام علی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر ساختار هیئت‌مدیره بر مدیریت حساب‌های دریافتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. مؤسسه آموزش عالی خزر- محمودآباد.
- بنی‌اسدی، ایوب؛ عابدینی، بیژن. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر رتبه اعتباری، تغییرات سرمایه، نوسان‌پذیری قیمت سهام و رشد قیمت دارایی‌ها بر ریسک اعتباری شرکت‌ها. فصلنامه پژوهش‌های جدید در مدیریت و حسابداری، سال سوم، شماره ۱۱، صص. ۱۹۶-۱۸۱.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت
گروه حسابداری

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

حسن‌دوخت، سجاد. (۱۳۹۷). بررسی توان سود انباشته و حقوق صاحبان سهام در پیش‌بینی بازده موردانتظار. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس.

رجائی، زهرا. (۱۳۹۸). بررسی و تحلیل تأثیر کیفیت حاکمیت شرکتی بر ریسک ورشکستگی مالی با در نظر گرفتن فرصت‌های رشد و نقدشوندگی سهام. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت- مدیریت مالی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه البرز.

رحمانی، امین. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر وضعیت مالی شرکت‌ها بر دقت پیش‌بینی سود توسط مدیران در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود (گروه حسابداری).

طالب‌نیا، قدرت‌اله و مهدوی، مریم. (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی اعتبار تجاری و عمق مالی بر میزان نگهداشت وجه نقد، دانش حسابداری و حسابداری مدیریت، دوره چهارم، شماره ۱۳، ص ۵۴-۷۱.

طالبی نجف آبادی، عبدالحسین؛ کمالی کرمانی، نرجس (۱۴۰۱)، "حسابداری پیشرفته ۱"، چاپ اول، نشر ترمه، تهران.

طالبی نجف آبادی، عبدالحسین؛ کمالی کرمانی، نرجس؛ رامشینی، محمود و اکرم ناصری (۱۴۰۰)، "حسابداری شرکت‌ها ۱"، چاپ اول، نشر ترمه، تهران.

طالبی نجف آبادی، عبدالحسین؛ کمالی کرمانی، نرجس؛ رامشینی، محمود و زهرا فرهادی (۱۴۰۰)، "حسابداری ۲"، چاپ اول، نشر ترمه، تهران.

طالبی نجف آبادی، عبدالحسین؛ کمالی کرمانی، نرجس؛ فرهادی، زهرا و حمزه حصار (۱۳۹۹)، "اصول حسابداری ۱"، چاپ اول، نشر ترمه، تهران.

طالبی نجف آبادی، عبدالحسین؛ کمالی کرمانی، نرجس؛ فرهادی، زهرا و محمد وحدانی (۱۴۰۱)، "حسابداری میانه ۲"، چاپ اول، نشر ترمه، تهران.

طالبی نجف آبادی، عبدالحسین؛ کمالی کرمانی، نرجس؛ فرهادی، زهرا و محمود رامشینی (۱۴۰۱)، "حسابداری شرکت‌ها ۲"، چاپ اول، نشر کیومرث، تهران.

غلامی ذغالچالی، رقیه. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر اندازه شرکت بر تقسیم سود یا سود انباشته شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. مؤسسه آموزش عالی- غیر دولتی ادیب مازندران.

کافی، الهام. (۱۳۹۹). ساختار مالکیت و مدیریت حساب‌های دریافتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری، گروه مدیریت و علوم انسانی، مؤسسه آموزش عالی تابران.

لاری دشت بیاض، محمود و احمدپور، جعفر. (۱۴۰۰). حساب‌های دریافتی: شبیه‌سازی روند حسابداری، مطالعات حسابداری و حسابداری، شماره ۳۹، ص ۷۹-۹۶.

هاتفی مجومرد، اکبر. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت ریسک اعتباری در بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت- مدیریت مالی - مهندسی مالی و مدیریت ریسک، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه علم و هنر یزد.

Ljubic, D., Mance, D. (2009). Model of Accounts Receivable Risk Management for Bosnia and Herzegovina's Business Environment (April 2, 2009). Proceedings of 7th International Conference «Economic Integration, Competition and Cooperation», 2-3 April, 2009, Opatija, University of Rijeka – Faculty of Economics, CD with Full papers, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2237444>

López-Gutiérrez, C., Sanfilippo-Azofra, S & Torre-Olmo, B. (2014). Investment decisions of companies in financial distress. Business Research Quarterly, 1-14.

Abuhommous, A. A. A. (2017). The Impact of Offering Trade Credit on Firms' Profitability. The Journal of Corporate Accounting & Finance, PP. 29-40.

Krisnawati, N. P. R., Sudiarta, I. K., & Jaya, I. M. S. A. (2021). Analysis of Credit Sales Policy to Minimize Uncollectible Receivable Risk at Bali Niksoma Boutique Beach Resort in Legian. Journal Of Applied Sciences In Accounting, Finance, And Tax, 4(1), 55-60. doi:10.31940/jasafint.v4i1.2416

Krishnankutty, R., Jادیyappa, N. (2020). Ownership structure and receivables management, Journal of Public Affairs. 20(2), <https://doi.org/10.1002/pa.2041>

Zhang, R. (2020). Trade Credit, Cash Holdings, and Product Market Competition, Quarterly Review of Economics and Finance, doi: <https://doi.org/10.1016/j.qref.2020.01.006>